คู่ค้าต่างประเทศไม่ชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการ: ทวงถาม คิดดอกเบี้ย นับอายุความ และฟ้องที่ศาลใด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และคำพิพากษาศาลฎีกา

โดย เอกสยาม ชัยศร ที่ปรึกษากฎหมาย
บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด

> เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะกรณี การพิจารณาแต่ละเรื่องต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

สาระสำคัญโดยสรุป

- หนี้ค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ถึงกำหนดแล้วคู่ค้าไม่ชำระ ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดตามมาตรา 204 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทันทีเมื่อถึงวันตามปฏิทินที่กำหนดในสัญญาหรือใบแจ้งหนี้ที่ตกลงกัน และเจ้าหนี้คิดดอกเบี้ยผิดนัดได้ร้อยละห้าต่อปีตามมาตรา 224 ประกอบมาตรา 7 โดยไม่ต้องพิสูจน์ความเสียหาย
- หนี้การค้าระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน ซึ่งผู้ซื้อซื้อไปเพื่อขายต่อ ผลิตต่อ หรือใช้ในกิจการของตน มีอายุความห้าปีตามมาตรา 193/33 (5) ไม่ใช่สองปีตามมาตรา 193/34 (1) ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4751/2553 3329/2550 7115/2544 และ 209/2540 และการที่ลูกหนี้ยอมรับยอดหนี้เป็นหนังสือหรือชำระบางส่วนทำให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา 193/14

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

- เมื่อ สัญญา ไม่ เลือก กฎหมาย ศาล ไทย ใช้มาตรา 13 แห่ง พระราชบัญญัติ ว่าด้วย การขัดกัน แห่ง กฎหมาย พุทธศักราช 2481 และฝ่ายที่อ้างกฎหมายต่างประเทศต้องพิสูจน์กฎหมายนั้นให้ศาลพอใจ มิฉะนั้นศาลใช้กฎหมายไทยตามมาตรา 8 ดังที่ศาลฎีกาวินิจฉัยในคำพิพากษาที่ 3537/2546 ส่วนอนุสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (CISG) ซึ่ง ประเทศ ไทย ไม่ เป็น ภาคี อาจ เข้ามา ใช้ บังคับ เมื่อ สัญญา เลือก กฎหมาย ของประเทศภาคีที่ไม่ได้ประกาศข้อสงวนตามข้อ 95
- คดีซื้อขายสินค้าหรือให้บริการระหว่างประเทศอยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง แม้สัญญาจะระบุศาลต่างประเทศไว้ ถ้าข้อตกลงนั้นไม่ได้ให้ศาลต่างประเทศมีอำนาจแต่เพียงศาล เดียว และ ข้อตกลง อนุญาโตตุลาการ ทำให้ คำชี้ขาด นำ ไป บังคับ ได้ใน 172 ประเทศ ภาคี อนุสัญญา นิวยอร์ก ขณะที่คำพิพากษาของศาลไทยไม่มีสนธิสัญญารองรับการบังคับในต่างประเทศ

เมื่อใบแจ้งหนี้เกินกำหนด: หนี้เกิดจากอะไร และสิ่งแรกที่ต้องทำ

หนี้ค่าสินค้าเกิดจากสัญญาซื้อขายซึ่งผู้ซื้อตกลงจะใช้ราคาตามมาตรา 453 และมาตรา 486 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วน หนี้ ค่าบริการ เกิด จาก สัญญา จ้างทำของ หรือ สัญญา ให้บริการ สิ่งแรกที่เจ้าหนี้ต้องทำไม่ใช่การทวงถาม แต่เป็นการรวบรวมหลักฐานที่พิสูจน์ว่าสัญญาเกิดขึ้น สินค้าหรืองานส่งมอบแล้ว และกำหนดชำระผ่านไปแล้ว เพราะเอกสารสามชุดนี้คือสิ่งที่ศาลหรืออนุญาโตตุลาการของทุกประเทศจะขอดูก่อน

ใน การค้า ระหว่างประเทศ สัญญาซื้อขาย มัก ไม่ได้ อยู่ ใน เอกสาร ฉบับ เดียว ที่ คู่สัญญา ลงนาม ร่วมกัน แต่กระจายอยู่ในใบเสนอราคา (quotation: เอกสารที่ผู้ขายเสนอราคาและเงื่อนไข) ใบสั่งซื้อ (purchase order: เอกสาร ที่ ผู้ซื้อ ยืนยัน การสั่งซื้อ) ใบแจ้งหนี้ ชั่วคราว (proforma invoice: ใบแจ้งหนี้ ล่วง หน้าที่ ใช้ ยืนยัน เงื่อนไข ก่อน ส่งสินค้า) และ อีเมลโต้ตอบ กฎหมาย ไทย ไม่ กำหนด แบบ ของ สัญญาซื้อขาย สังหาริมทรัพย์ไว้เป็นเงื่อนไขของความสมบูรณ์ แต่การฟ้องร้องบังคับคดีซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาตั้งแต่สองหมื่นบาทขึ้นไปต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด หรือมีการวางประจำ หรือมีการชำระหนี้บางส่วน ตามมาตรา 456 ซึ่งในทางปฏิบัติการส่งมอบสินค้าและการรับสินค้าของผู้ซื้อที่ปรากฏในใบตราส่งหรือหลักฐานการรับของมักเพียงพอ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นิยามการซื้อขายและหน้าที่ของผู้ซื้อไว้สั้นแต่ครบถ้วน[1]

> ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 486
>
> “ผู้ซื้อจำต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้รับซื้อและใช้ราคาตามข้อสัญญาซื้อขาย”

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

หลักฐานชุดแรกคือหลักฐานการเกิดสัญญาและราคา ได้แก่ ใบสั่งซื้อหรืออีเมลยืนยันคำสั่งซื้อ ใบแจ้งหนี้ชั่วคราวที่ผู้ซื้อตอบรับ และเงื่อนไขการชำระเงิน เช่น ชำระภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบตราส่ง (net 30 days from bill of lading date) หรือชำระเมื่อได้รับเอกสาร (cash against documents) หลักฐานชุดที่สองคือหลักฐานการส่งมอบ ได้แก่ ใบตราส่ง (bill of lading: เอกสารที่ผู้ขนส่งออกให้เป็นหลักฐานการรับสินค้าและสัญญารับขน) ใบตราส่งทางอากาศ ใบรับรองการส่งออก และสำหรับบริการ ได้แก่ รายงานการส่งมอบงานและการตอบรับของลูกค้า หลักฐานชุดที่สามคือหลักฐานการผิดนัด ได้แก่ ใบแจ้งหนี้ที่ระบุวันครบกำหนด และหนังสือทวงถามที่ส่งถึงผู้ซื้อ ถ้าคู่ค้าเคยยอมรับยอดหนี้ในอีเมล ยอดคงค้างในรายงานกระทบยอด (statement of account: รายการหนี้คงค้างที่เจ้าหนี้ส่งให้ลูกหนี้ยืนยัน) หรือเคยขอผ่อนชำระ เอกสารเหล่านั้นมีค่ายิ่งกว่าสัญญาเสียอีก เพราะเป็นการรับสภาพหนี้ซึ่งมีผลต่ออายุความดังจะกล่าวต่อไป

เมื่อหลักฐานครบ ขั้นต่อไปคือหนังสือทวงถาม (demand letter: หนังสือเรียกให้ชำระหนี้ที่ระบุจำนวน กำหนดเวลา และผลของการไม่ชำระ) ซึ่งควรทำเป็นภาษาที่คู่ค้าอ่านได้และส่งทางที่พิสูจน์การรับได้ ทั้งอีเมลไปยังที่อยู่ที่ใช้ติดต่อตามสัญญาและไปรษณีย์ลงทะเบียนระหว่างประเทศ หนังสือทวงถามมีหน้าที่ทางกฎหมายสองประการ ประการแรก ถ้าสัญญาไม่กำหนดวันชำระตามวันแห่งปฏิทิน การเตือนทำให้ลูกหนี้ผิดนัด ประการที่สอง หนังสือทวงถามเป็นเอกสารแรกที่ศาลหรืออนุญาโตตุลาการใช้ประเมินความสุจริตของทั้งสองฝ่าย คู่ค้าที่ตอบหนังสือทวงถามด้วยการอ้างว่าสินค้าชำรุดเป็นครั้งแรกหลังรับสินค้าไปหกเดือนย่อมอยู่ในฐานะที่อ่อนกว่าคู่ค้าที่ร้องเรียนทันทีเมื่อรับสินค้า

ผิดนัดเมื่อใด คิดดอกเบี้ยเท่าใด และเรียกค่าเสียหายอะไรได้อีก

ลูกหนี้ที่ไม่ชำระหนี้ตามวันครบกำหนดที่กำหนดไว้ตามวันแห่งปฏิทินตกเป็นผู้ผิดนัดทันทีโดยไม่ต้องทวงถาม ตามมาตรา 204 วรรคสอง ส่วนหนี้ที่ไม่มีวันครบกำหนดชัดเจนต้องเตือนก่อนจึงผิดนัด ตั้งแต่วันผิดนัดเจ้าหนี้คิดดอกเบี้ยได้ร้อยละห้าต่อปีตามมาตรา 224 ประกอบมาตรา 7 หรือตามอัตราที่สัญญากำหนดถ้าสูงกว่า และเรียกค่าเสียหายอื่นที่พิสูจน์ได้ตามมาตรา 215 และมาตรา 222

ใบแจ้งหนี้ที่ระบุว่าชำระภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ออกใบแจ้งหนี้ เป็นการกำหนดเวลาชำระหนี้ที่คำนวณได้ตามปฏิทิน เมื่อวันที่สามสิบผ่านไปลูกหนี้จึงผิดนัดโดยไม่ต้องเตือน แต่ถ้าสัญญาระบุเพียงว่าชำระเมื่อได้รับสินค้าเรียบร้อย หรือไม่ได้ระบุกำหนดเวลา เจ้าหนี้ต้องส่งคำเตือนก่อน และลูกหนี้ผิดนัดนับแต่คำเตือนไปถึง ความต่างนี้มีผลต่อจำนวนดอกเบี้ยโดยตรง ผู้ส่งออกที่ค้าขายด้วยเงื่อนไขเครดิต (open account: การส่งสินค้าไปก่อนแล้วให้ผู้ซื้อชำระภายหลังตามกำหนด) จึงควรให้ใบแจ้งหนี้ทุกฉบับระบุวันครบกำหนดเป็นวันที่แน่นอน[2]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

> ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204
>
> “ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลังแต่นั้นเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ไซร้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว
>
> ถ้าได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนดไซร้ ท่านว่าลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมิพักต้องเตือนเลย วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งได้กำหนดเวลาลงไว้อาจคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้บอกกล่าว”

ดอกเบี้ยผิดนัดของหนี้เงินเป็นค่าเสียหายขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดให้โดยเจ้าหนี้ไม่ต้องพิสูจน์ว่าเสียหายจริง ตั้งแต่ การ แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใน พ.ศ. 2564 อัตราดอกเบี้ย ตามมาตรา 7 เป็น ร้อยละสามต่อปี และดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรา 224 เท่ากับอัตรานั้นบวกร้อยละสอง รวมเป็นร้อยละห้าต่อปี ถ้าสัญญา กำหนด ดอกเบี้ย ผิดนัดไว้สูงกว่า เช่น ร้อยละ สิบห้า ต่อ ปี เจ้าหนี้ เรียก ตาม สัญญา ได้ แต่ ข้อกำหนด ดอกเบี้ย ที่สูง เกิน ส่วน มี ลักษณะ เป็น เบี้ยปรับ ซึ่ง ศาล ลด ได้ และ กฎหมาย ห้าม คิดดอกเบี้ย ซ้อน ดอกเบี้ย ระหว่างผิดนัด[3]

> ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224
>
> “หนี้เงินนั้น ให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดในอัตราที่กำหนดตามมาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น
>
> ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด
>
> การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้น ให้พิสูจน์ได้”

วรรค ท้าย ของมาตรา 224 เปิดทางให้ เจ้าหนี้ เรียกค่าเสียหาย ที่ มากกว่า ดอกเบี้ย ถ้า พิสูจน์ได้ เช่น ดอกเบี้ย เงินกู้ ที่ ผู้ส่งออก ต้อง จ่าย ธนาคาร เพราะ เงิน ค่า สินค้า ไม่ เข้า ตาม กำหนด ค่าธรรมเนียม ธนาคาร ที่ สูญเปล่า หรือ ผล ขาดทุน จาก อัตรา แลกเปลี่ยน ที่ เกิด จาก การ ชำระ ล่าช้า แต่ ค่าเสียหาย เหล่านี้ อยู่ ใต้ มาตรา 222 คือ ต้องเป็นความเสียหายที่ตามปกติย่อมเกิดจากการไม่ชำระหนี้ หรือเป็นความเสียหายจากพฤติการณ์พิเศษที่คู่กรณีคาดเห็นหรือควรคาดเห็นล่วงหน้า ผู้ส่งออกที่แจ้งผู้ซื้อตั้งแต่ทำสัญญาว่าต้องใช้เงินค่าสินค้าชำระคืนสินเชื่อเพื่อการส่งออก ย่อมอยู่ในฐานะที่จะพิสูจน์พฤติการณ์พิเศษได้ดีกว่าผู้ที่ไม่เคยแจ้ง[4]

หนี้ที่กำหนดเป็นเงินตราต่างประเทศเป็นลักษณะปกติของการค้าระหว่างประเทศ
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 196 ให้ ลูกหนี้ ส่ง ใช้ เป็น เงิน ไทย ได้ โดย คิด อัตรา แลกเปลี่ยน ณ สถานที่และในเวลาที่ใช้เงิน ศาลฎีกาในคำพิพากษาที่ 4751/2553 ยืนยันว่าเจ้าหนี้ต่างประเทศฟ้องขอให้

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

ชำระเป็นเงินปอนด์สเตอร์ลิงได้ และจำเลยมีสิทธิชำระเป็นเงินไทยตามอัตราแลกเปลี่ยนในเวลาที่ใช้เงิน ผลในทางปฏิบัติคือความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างวันผิดนัดถึงวันชำระตกแก่ลูกหนี้ ไม่ใช่เจ้าหนี้ เพราะจำนวนเงินไทยที่ต้องชำระจะเปลี่ยนตามค่าเงินในวันที่ชำระจริง[5,8]

> ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 196
>
> “ถ้าหนี้เงินได้แสดงไว้เป็นเงินต่างประเทศ ท่านว่าจะส่งใช้เป็นเงินไทยก็ได้
>
> การเปลี่ยนเงินนี้ ให้คิดตามอัตราแลกเปลี่ยนเงิน ณ สถานที่และในเวลาที่ใช้เงิน”

อายุความสองปีหรือห้าปี: ข้อที่ผู้ประกอบการเข้าใจผิดบ่อยที่สุด

สิทธิเรียกร้องค่าของที่ได้ส่งมอบหรือค่าการงานที่ได้ทำของผู้ประกอบการค้ามีอายุความสองปี ตามมาตรา 193/34 (1) แต่ถ้าลูกหนี้ซื้อสินค้าหรือจ้างงานนั้นเพื่อกิจการของลูกหนี้เอง เช่น ซื้อไปขายต่อหรือใช้ผลิตสินค้าของตน ข้อยกเว้นตอนท้ายของอนุมาตรานั้นทำให้อายุความเป็นห้าปี ตามมาตรา 193/33 (5) ศาลฎีกาวางแนวนี้ต่อเนื่องตั้งแต่คำพิพากษาที่ 209/2540 ถึงคำพิพากษาที่ 4751/2553 อายุความเริ่มนับแต่วันที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้ คือวันครบกำหนดชำระ ไม่ใช่วันที่ออกใบแจ้งหนี้

ผู้ประกอบการจำนวนมากเชื่อว่าหนี้ค่าสินค้าขาดอายุความภายในสองปี และปล่อยหนี้ที่ค้างเกินสองปีไปโดยไม่ดำเนินการ ความเชื่อนี้ถูกเพียงครึ่งเดียว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/34 (1) กำหนดอายุความสองปีสำหรับผู้ประกอบการค้าที่เรียกค่าของที่ส่งมอบหรือค่าการงานที่ทำ แต่มีข้อยกเว้นตอนท้ายว่า เว้นแต่เป็นการที่ได้ทำเพื่อกิจการของฝ่ายลูกหนี้นั้นเอง และมาตรา 193/33 (5) กำหนดให้สิทธิเรียกร้องที่เข้าข้อยกเว้นนั้นมีอายุความห้าปี[7]

> ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/34 (1)
>
> “สิทธิเรียกร้องดังต่อไปนี้ ให้มีกำหนดอายุความสองปี
>
> (1) ผู้ประกอบการค้าหรืออุตสาหกรรม ผู้ประกอบหัตถกรรม ผู้ประกอบศิลปอุตสาหกรรมหรือช่างฝีมือ เรียกเอาค่าของที่ได้ส่งมอบ ค่าการงานที่ได้ทำ หรือค่าดูแลกิจการของผู้อื่น รวมทั้งเงินที่ได้ออกทดรองไป เว้นแต่เป็นการที่ได้ทำเพื่อกิจการของฝ่ายลูกหนี้นั้นเอง”

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

> ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/33 (5)
>
> “สิทธิเรียกร้องดังต่อไปนี้ให้มีกำหนดอายุความห้าปี
>
> (5) สิทธิเรียกร้องตามมาตรา 193/34 (1) (2) และ (5) ที่ไม่อยู่ในบังคับอายุความสองปี”

การค้าระหว่างประเทศแทบทั้งหมดเป็นการค้าระหว่างผู้ประกอบการ ผู้ซื้อในต่างประเทศซื้อสินค้าไทยไปเพื่อขายต่อ ใช้เป็นวัตถุดิบ หรือใช้ในกิจการของตน ไม่ใช่ซื้อไปบริโภคในครัวเรือน หนี้ค่าสินค้าส่งออกจึงเข้าข้อยกเว้นและมีอายุความห้าปีแทบทุกกรณี ศาลฎีกาวางหลักนี้ไว้ในคดีที่เจ้าหนี้เป็นผู้ขายต่างประเทศโดยตรง ในคำพิพากษาที่ 4751/2553 บริษัทผู้ขายในเนเธอร์แลนด์ฟ้องตัวแทนจำหน่ายในประเทศไทยที่ซื้อสินค้าไปขายต่อ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าสิทธิเรียกร้องที่ไม่เข้าข้อยกเว้นต้องเป็นการซื้อขายเพื่อบริโภคของลูกหนี้เองโดยไม่เกี่ยวข้องกับกิจการหรือธุรกิจหลักของลูกหนี้ เมื่อจำเลยซื้อเพื่อขายต่อ อายุความจึงเป็นห้าปี และในคำพิพากษาที่ 3329/2550 บริษัทผู้ขายในอิตาลีฟ้องผู้ซื้อไทยที่ซื้อเครื่องจักรไปขายต่อ ศาลฎีกาวินิจฉัยอย่างเดียวกันและย้ำว่าอายุความนับแต่วันที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้ตามมาตรา 193/12[8,9]

หลักเดียวกันใช้กับผู้ซื้อที่ไม่ได้ขายต่อแต่ใช้สินค้าในกระบวนการผลิตของตน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7115/2544 วินิจฉัยว่าโรงงานผลิตสีที่ซื้อวัตถุดิบครั้งละมากเพื่อผลิตสินค้าจำหน่ายเป็นการซื้อเพื่อกิจการของลูกหนี้ อายุความห้าปี และคำพิพากษาที่ 209/2540 วินิจฉัยว่าเกษตรกรเลี้ยงกุ้งที่ซื้ออาหารสัตว์ไปเลี้ยงกุ้งเพื่อจำหน่ายอยู่ในบังคับของข้อยกเว้นเช่นกัน คดีเหล่านี้ให้ตัวชี้วัดที่ใช้ได้กับคู่ค้าต่างประเทศทุกราย คือถามว่าลูกหนี้ซื้อไปทำอะไร ถ้าคำตอบเกี่ยวข้องกับธุรกิจของลูกหนี้ อายุความคือห้าปี[10,11]

สำหรับ ผู้ให้บริการ เช่น ผู้รับจ้างพัฒนาซอฟต์แวร์ ที่ปรึกษา ผู้รับจัดการขนส่ง หรือ ผู้รับจ้างผลิต สิทธิเรียกร้อง สินจ้าง อยู่ในมาตรา 193/34 (1) ถ้าเป็นค่าการงานที่ได้ทำ หรือมาตรา 193/34 (7) ถ้าเป็นผู้ประกอบธุรกิจรับทำการงานต่าง ๆ ข้อสังเกตคือข้อยกเว้นเพื่อกิจการของลูกหนี้อยู่เฉพาะใน (1) ส่วน (7) ไม่มีข้อยกเว้นและไม่อยู่ในรายการของมาตรา 193/33 (5) ผู้ให้บริการที่ไม่แน่ใจว่าสิทธิเรียกร้องของตนตกอยู่ในอนุมาตราใดจึงควรถือหลักปลอดภัยคือดำเนินการภายในสองปี และถ้าเกินสองปีแล้วจึงค่อยวิเคราะห์ว่าเข้า (1) ตอนท้ายได้หรือไม่ ส่วนดอกเบี้ยค้างชำระมีอายุความห้าปีแยกต่างหากตามมาตรา 193/33 (1) และสิทธิเรียกร้องที่ประมวลกฎหมายไม่ได้กำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะมีอายุความสิบปีตามมาตรา 193/30

อายุความเริ่มนับแต่ขณะที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้ตามมาตรา 193/12 สำหรับหนี้ที่มีกำหนดชำระ วันนั้นคือวันถัดจากวันครบกำหนด ไม่ใช่วันส่งสินค้าหรือวันออกใบแจ้งหนี้ และเมื่อขาดอายุความแล้ว หนี้ไม่ได้ระงับ เพียงแต่ลูกหนี้มีสิทธิปฏิเสธการชำระตามมาตรา 193/10 ศาลจะยกอายุความขึ้นเองไม่ได้

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

ตามมาตรา 193/29 ลูกหนี้ต้องยกขึ้นต่อสู้ ข้อนี้มีความหมายในทางปฏิบัติสองอย่าง อย่างแรก การทวงถามหนี้ที่ขาดอายุความไม่ผิดกฎหมาย และลูกหนี้ที่ชำระโดยไม่รู้ว่าขาดอายุความเรียกคืนไม่ได้ อย่างที่สอง ในการเจรจา ลูกหนี้ต่างประเทศที่ไม่มีที่ปรึกษากฎหมายไทยมักไม่ทราบว่าตนมีข้อต่อสู้นี้[6]

เครื่องมือสำคัญที่สุดของเจ้าหนี้ในการรักษาสิทธิคือการทำให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา 193/14 ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้รับสภาพหนี้เป็นหนังสือ ชำระหนี้บางส่วน ชำระดอกเบี้ย ให้ประกัน หรือกระทำการใดที่แสดงโดยปริยายว่ายอมรับหนี้ หรือเมื่อเจ้าหนี้ฟ้องคดีหรือมอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการ เมื่ออายุความสะดุดหยุดลง ระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนหน้าไม่นับ และเริ่มนับใหม่ทั้งหมดตามมาตรา 193/15 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 209/2540 แสดงกลไกนี้ชัดเจน คือเมื่อลูกหนี้ลงชื่อยอมรับยอดหนี้ตามบันทึก อายุความห้าปีเริ่มนับใหม่จากวันนั้น อีเมลจากคู่ค้าต่างประเทศที่ยืนยันยอดคงค้างหรือขอเลื่อนชำระจึงเป็นเอกสารที่ควรเก็บรักษาด้วยความระมัดระวังเท่ากับสัญญา และการส่งรายงานกระทบยอดให้คู่ค้ายืนยันเป็นประจำทุกไตรมาสเป็นวิธีต่ออายุความที่ต้นทุนต่ำที่สุด ข้อควรระวังคือสิทธิเรียกร้องที่เกิดจากการรับสภาพความรับผิดหลังหนี้ขาดอายุความแล้วมีอายุความเพียงสองปีตามมาตรา 193/35[12,11]

> ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14
>
> “อายุความย่อมสะดุดหยุดลงในกรณีดังต่อไปนี้
>
> (1) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ ชำระหนี้ให้บางส่วน ชำระดอกเบี้ย ให้ประกัน หรือกระทำการใด ๆ อันปราศจากข้อสงสัยแสดงให้เห็นเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง
>
> (2) เจ้าหนี้ได้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องหรือเพื่อให้ชำระหนี้
>
> (3) เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย
>
> (4) เจ้าหนี้ได้มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณา
>
> (5) เจ้าหนี้ได้กระทำการอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดี”

ประเด็นสุดท้ายของหมวดนี้คือเช็คและการชำระหนี้อย่างอื่น ผู้ซื้อไทยบางรายชำระค่าสินค้าให้ผู้ขายต่างประเทศด้วยเช็ค ซึ่งผู้ขายอาจไม่นำไปเรียกเก็บเพราะอยู่ต่างประเทศ ศาลฎีกาในคำพิพากษาที่ 3329/2550 วินิจฉัยว่าการชำระหนี้ด้วยการออกเช็คทำให้หนี้ระงับต่อเมื่อเช็คได้ใช้เงินแล้วตามมาตรา 321 วรรคสาม เมื่อเจ้าหนี้ไม่นำเช็คไปเรียกเก็บ หนี้ค่าสินค้าเดิมจึงไม่ระงับ แม้เจ้าหนี้จะเป็นฝ่ายละเลยเอง แต่ในคดีเดียวกันศาลก็รับฟังว่าค่าสินค้างวดสุดท้ายที่ลูกหนี้ชำระโดยหักจากเงินที่ลูกหนี้

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

สำรองจ่ายให้ตัวแทนของเจ้าหนี้เป็นการชำระหนี้อย่างอื่นแทนตามมาตรา 321 วรรคหนึ่งซึ่งทำให้หนี้ระงับ บทเรียนสำหรับเจ้าหนี้คือการยอมรับเงินหรือประโยชน์ใดจากลูกหนี้ผ่านตัวแทนหรือบุคคลที่สามต้องมีเอกสารกำกับว่าหักกับหนี้รายใด มิฉะนั้นอาจถูกถือว่าหนี้ระงับไปบางส่วนโดยที่เจ้าหนี้ไม่ตั้งใจ[13,9]

กฎหมายของประเทศใดใช้บังคับ เมื่อคู่สัญญาอยู่คนละประเทศ

ถ้าสัญญาเลือกกฎหมายไว้ ศาลไทยใช้กฎหมายนั้นตามเจตนาของคู่กรณี ถ้าไม่ได้เลือก มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481 ให้ใช้กฎหมายสัญชาติร่วมของคู่สัญญา หรือกฎหมายแห่งถิ่นที่สัญญาทำขึ้น ซึ่งสำหรับสัญญาที่ทำผ่านอีเมลคือถิ่นที่คำสนองไปถึงผู้เสนอ แต่ไม่ว่ากฎหมายต่างประเทศจะใช้บังคับหรือไม่ ฝ่ายที่อ้างต้องพิสูจน์กฎหมายนั้นให้ศาลพอใจ มิฉะนั้นศาลใช้กฎหมายไทยตามมาตรา 8

คำถามว่ากฎหมายใดใช้บังคับมีผลโดยตรงต่อทุกประเด็นที่กล่าวมา เพราะอัตราดอกเบี้ยผิดนัด อายุความ และเงื่อนไขของการผิดนัดต่างกันในแต่ละประเทศ กฎหมายไทยเริ่มจากเจตนาของคู่กรณี ข้อสัญญาที่ระบุว่าสัญญานี้อยู่ใต้กฎหมายไทย หรือกฎหมายอังกฤษ หรือกฎหมายสิงคโปร์ จึงเป็นข้อที่ควรต่อรองตั้งแต่ต้น ถ้าสัญญาเงียบ มาตรา 13 ให้ลำดับการพิจารณาไว้ คือเจตนาโดยปริยาย กฎหมายสัญชาติร่วม และกฎหมายแห่งถิ่นที่ทำสัญญา สำหรับสัญญาระหว่างบุคคลที่อยู่ห่างกันโดยระยะทาง เช่น การสั่งซื้อทางอีเมล ถิ่นที่ทำสัญญาคือถิ่นที่คำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ ผู้ส่งออกไทยที่ส่งใบเสนอราคาไปและผู้ซื้อต่างประเทศตอบรับกลับมาถึงผู้ส่งออกในประเทศไทย สัญญาจึงถือว่าทำขึ้นในประเทศไทยและกฎหมายไทยใช้บังคับ แต่ถ้าผู้ซื้อต่างประเทศเป็นฝ่ายส่งใบสั่งซื้อเป็นคำเสนอและผู้ส่งออกไทยตอบรับ คำสนองไปถึงผู้เสนอในต่างประเทศ กฎหมายของประเทศนั้นจึงใช้บังคับ ลำดับของเอกสารจึงไม่ใช่เรื่องเล็ก[14]

> พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481 มาตรา 13
>
> “ปัญหาว่าจะพึงใช้กฎหมายใดบังคับสำหรับสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ หรือผลแห่งสัญญานั้น ให้วินิจฉัยตามเจตนาของคู่กรณี ในกรณีที่ไม่อาจหยั่งทราบเจตนาชัดแจ้งหรือโดยปริยายได้ ถ้าคู่สัญญามีสัญชาติอันเดียวกัน กฎหมายที่จะใช้บังคับ ก็ได้แก่ กฎหมายสัญชาติอันร่วมกันแห่งคู่สัญญา ถ้าคู่สัญญาไม่มีสัญชาติอันเดียวกัน ก็ให้ใช้กฎหมายแห่งถิ่นที่สัญญานั้นได้ทำขึ้น
>
> ถ้าสัญญานั้นได้ทำขึ้นระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทาง ถิ่นที่ถือว่าสัญญานั้นได้เกิดเป็นสัญญาขึ้นคือถิ่นที่คำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ ถ้าไม่อาจหยั่งทราบถิ่นที่ว่านั้นได้ ก็ให้ใช้กฎหมายแห่งถิ่นที่จะพึงปฏิบัติตามสัญญานั้น
>
> สัญญาย่อมไม่เป็นโมฆะ ถ้าได้ทำถูกต้องตามแบบอันกำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งใช้บังคับแก่ผลแห่งสัญญานั้น”

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

มาตรา 8 ของพระราชบัญญัติเดียวกันเป็นบทที่ทำให้กฎหมายไทยกลับมาใช้บังคับบ่อยกว่าที่ตัวสัญญาบอก กฎหมายต่างประเทศเป็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิสูจน์ในศาลไทย ฝ่ายที่อ้างต้องนำพยานผู้เชี่ยวชาญกฎหมายของประเทศนั้นมาสืบประกอบตัวบท ถ้าพิสูจน์ไม่ได้ ศาลใช้กฎหมายไทย ศาลฎีกา ในคำพิพากษาที่ 3537/2546 วางหลักนี้ในคดีที่บริษัทผู้ให้กู้ในสิงคโปร์และมาเลเซียร่วมกันฟ้องผู้กู้ไทย โดยวินิจฉัยว่า เมื่อจำเลยซึ่งอ้างกฎหมายสิงคโปร์ไม่ได้พิสูจน์ให้ศาลพอใจ ศาลต้องใช้กฎหมายไทย สำหรับเจ้าหนี้การค้า หลักนี้ตัดสินใจได้ง่ายว่าควรอ้างกฎหมายใด ถ้ากฎหมายไทยให้ผลดีอยู่แล้ว เช่น อายุความห้าปีและดอกเบี้ยร้อยละห้า การไม่อ้างกฎหมายต่างประเทศเลยอาจเป็นทางเลือกที่ประหยัดและปลอดภัยที่สุด แต่ถ้ากฎหมายของคู่ค้าให้สิทธิมากกว่า เช่น ดอกเบี้ยตามกฎหมายอังกฤษซึ่งสูงกว่ากฎหมายไทยมาก เจ้าหนี้ต้องเตรียมพยานผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ก่อนฟ้อง[15]

> พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481 มาตรา 8
>
> “ในกรณีที่จะต้องใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับ ถ้ามิได้พิสูจน์กฎหมายนั้นให้เป็นที่พอใจแก่ศาล ให้ใช้กฎหมายภายในแห่งประเทศไทย”

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (CISG: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods) เป็นปัจจัยที่สามที่ผู้ประกอบการไทยมักมองข้าม ประเทศไทยไม่เป็นภาคี แต่คู่ค้าหลักของไทย ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เวียดนาม สหรัฐอเมริกา และประเทศในสหภาพยุโรปส่วนใหญ่ เป็นภาคี อนุสัญญาใช้บังคับตามข้อ 1 (1) (ข) เมื่อกฎเกณฑ์ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายนำไปสู่กฎหมายของรัฐภาคี ดังนั้นสัญญาที่เลือกกฎหมายญี่ปุ่นหรือกฎหมายเวียดนาม หรือสัญญาที่ไม่เลือกกฎหมาย แต่ทำขึ้นในประเทศภาคีเช่นนั้น ตามมาตรา 13 จะอยู่ใต้ CISG เว้นแต่คู่สัญญาตกลงยกเว้น ข้อที่ต้องระวังคือจีน สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกาประกาศตามข้อ 95 ว่าไม่ผูกพันข้อ 1 (1) (ข) เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งอยู่ในประเทศไทยซึ่งไม่เป็นภาคี การเลือกกฎหมายของสามประเทศนี้จึงไม่ทำให้ CISG ใช้บังคับโดยอาศัยข้อ 1 (1) (ข) ในเรื่องราคา อนุสัญญาให้สิทธิผู้ขายชัดเจน ข้อ 53 กำหนดหน้าที่ของผู้ซื้อที่จะชำระราคาและรับมอบสินค้า ข้อ 62 ให้ผู้ขายเรียกให้ผู้ซื้อชำระราคาได้ และข้อ 78 ให้สิทธิได้รับดอกเบี้ยจากเงินที่ค้างชำระ แต่ไม่กำหนดอัตรา ซึ่งศาลและอนุญาโตตุลาการแต่ละแห่งเติมด้วยกฎหมายภายในที่ใช้บังคับ ผู้ส่งออกไทยที่ทำสัญญาภายใต้กฎหมายของประเทศภาคีที่ไม่ได้ประกาศตามข้อ 95 จึงได้ชุดสิทธิที่ชัดเจนในการเรียกราคา โดยยังต้องพิสูจน์กฎหมายนั้นต่อศาลไทยตามมาตรา 8 ถ้าฟ้องในประเทศไทย[16]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

ฟ้องที่ศาลใด: ศาลไทย ศาลของคู่ค้า หรือศาลที่สัญญาระบุ

คดีแพ่ง เกี่ยวกับ การซื้อขาย สินค้า หรือ การ ให้บริการ ระหว่างประเทศ อยู่ใน อำนาจ ของ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศตามมาตรา 7 (5) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลนั้น เจ้าหนี้ไทยฟ้องลูกหนี้ต่างประเทศที่ไม่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร ต่อศาลไทยได้เมื่อมูลคดีเกิดในประเทศไทย และข้อตกลงเลือกศาลต่างประเทศไม่ตัดอำนาจศาลไทยถ้าไม่ได้กำหนดให้ศาลนั้นมีอำนาจแต่เพียงศาลเดียว ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3537/2546 แต่คำพิพากษาของศาลไทยต้องนำไปขอรับรองในประเทศของลูกหนี้อีกชั้นหนึ่ง

การเลือกเวทีมีสองมิติที่ต้องแยกกัน มิติแรกคือศาลใดมีอำนาจรับฟ้อง มิติที่สองคือคำพิพากษาที่ได้มาบังคับ กับ ทรัพย์สิน ของ ลูกหนี้ได้ หรือไม่ ใน มิติ แรก ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าและการให้บริการระหว่างประเทศ ศาลนี้มีผู้พิพากษาที่คุ้นเคยกับเอกสารการค้าระหว่างประเทศ และรับเอกสารภาษาอังกฤษโดยมีคำแปลเฉพาะส่วนที่จำเป็นได้ตามข้อกำหนดของศาล เมื่อลูกหนี้เป็นบริษัทต่างประเทศที่ไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทย โจทก์เสนอคำฟ้องต่อศาลที่มูลคดีเกิดในราชอาณาจักรได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 4 (1) เช่น เมื่อสัญญาทำขึ้นหรือสินค้าส่งมอบจากประเทศไทย และแม้มูลคดีไม่ได้เกิดในราชอาณาจักร โจทก์ที่มีสัญชาติไทยหรือมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรก็เสนอคำฟ้องต่อศาลแพ่งหรือศาลที่ตนมีภูมิลำเนาได้ตามมาตรา 4 ตรี ส่วนการส่งหมายเรียกไปต่างประเทศดำเนินการตามมาตรา 83 ทวิ ถึง 83 อัฏฐ ซึ่งใช้เวลาหลายเดือน ผู้ส่งออกที่มีสัญญาระบุที่อยู่สำหรับรับเอกสารของผู้ซื้อหรือกำหนดให้ส่งทางอีเมลได้จะประหยัดเวลาส่วนนี้ได้มาก[17]

ข้อตกลงเลือกศาลในสัญญาของคู่ค้าต่างประเทศมักระบุศาลของประเทศผู้ซื้อ ศาลฎีกาในคำพิพากษาที่ 3537/2546 ยอมรับว่าข้อตกลงให้ฟ้องยังศาลต่างประเทศทำได้ตามหลักกฎหมายทั่วไประหว่างประเทศ แต่เมื่อข้อตกลงไม่ได้ให้ศาลต่างประเทศมีอำนาจเพียงศาลเดียวเด็ดขาด โจทก์ยังฟ้องต่อศาลไทยที่มีเขตอำนาจได้ ถ้อยคำของข้อสัญญาจึงสำคัญ ข้อตกลงที่ใช้คำว่าศาลสิงคโปร์มีเขตอำนาจแต่เพียงผู้เดียว (exclusive jurisdiction: การให้ศาลที่ระบุมีอำนาจพิจารณาเพียงศาลเดียว) ต่างจากข้อตกลงที่ว่าคู่สัญญายอมรับเขตอำนาจของศาลสิงคโปร์ (submit to the jurisdiction: การยอมรับว่าศาลนั้นมีอำนาจโดยไม่ตัดศาลอื่น) ซึ่งเปิดทางให้ฟ้องที่ประเทศไทยได้ด้วย[15]

คดีเดียวกันยังให้บทเรียนเรื่องหนังสือมอบอำนาจของโจทก์ต่างประเทศ ซึ่งเป็นข้อต่อสู้แรกที่ลูกหนี้ไทยมักยกขึ้น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3329/2550 อ่าน ประมวลกฎหมาย วิธี พิจารณา ความ แพ่งมาตรา 47 วรรคสามว่าบัญญัติเพียงว่าใบมอบอำนาจที่ทำในเมืองต่างประเทศที่มีกงสุลไทยต้องให้กงสุลเป็นพยาน และถ้าทำในเมืองที่ไม่มีกงสุลไทยต้องให้โนตารีปับลิก (notary public: เจ้าพนักงานรับรองเอกสารในต่างประเทศ)

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

หรือบุคคลที่กฎหมายท้องถิ่นตั้งให้มีอำนาจเป็นพยาน และวินิจฉัยว่าไม่มีบทกฎหมายใดบังคับให้ผู้รับมอบอำนาจต้องลงลายมือชื่อในหนังสือมอบอำนาจ ส่วนตัวบทมาตรา 47 ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ยื่นใบมอบอำนาจที่มีพยานเช่นนั้นเมื่อศาลมีเหตุอันควรสงสัย หรือเมื่อคู่ความอีกฝ่ายยื่นคำร้องแสดงเหตุอันควรสงสัยว่าใบมอบอำนาจไม่แท้จริง บริษัทต่างชาติที่จะฟ้องคดีในประเทศไทยจึงควรจัดทำหนังสือมอบอำนาจผ่านโนตารีและรับรองโดยสถานทูตไทยตั้งแต่ก่อนฟ้อง เพราะข้อบกพร่องในเอกสารชุดนี้เป็นเหตุให้คดีล่าช้าหรือถูกยกฟ้องได้โดยไม่เกี่ยวกับเนื้อหาของหนี้เลย[9]

ในมิติที่สอง คำพิพากษาของศาลไทยไม่มีสนธิสัญญาพหุภาคีรองรับการบังคับในต่างประเทศ ศาลของประเทศผู้ซื้อจะรับรองคำพิพากษาไทยหรือไม่ขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของประเทศนั้น ซึ่งบางประเทศรับรองตามหลักต่างตอบแทน บางประเทศต้องฟ้องใหม่โดยใช้คำพิพากษาไทยเป็นพยานหลักฐานแห่งหนี้ ดังนั้นถ้าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินในประเทศไทย การฟ้องศาลไทยอาจได้คำพิพากษาที่บังคับไม่ได้ ก่อนฟ้องจึงต้องตอบคำถามว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินที่ใด มีสินค้าหรือเงินที่จะได้รับจากคู่ค้าในประเทศไทยหรือไม่ และศาลของประเทศลูกหนี้รับรองคำพิพากษาไทยหรือไม่ คำตอบของสามคำถามนี้มักชี้ไปที่ทางเลือกที่สาม คือการอนุญาโตตุลาการ

อนุญาโตตุลาการ: ทางที่ทำให้ผลของคดีบังคับได้ในประเทศของลูกหนี้

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ (arbitral award: คำตัดสินของคณะอนุญาโตตุลาการที่คู่สัญญาตกลงให้ชี้ขาดข้อพิพาท) บังคับได้ใน 172 ประเทศภาคีอนุสัญญานิวยอร์ก ค.ศ. 1958 ซึ่งรวมประเทศไทย จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เวียดนาม สหรัฐอเมริกา และประเทศในสหภาพยุโรป ข้อตกลงอนุญาโตตุลาการในสัญญาซื้อขายจึงเป็นข้อสัญญาที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ส่งออกมากกว่าข้อเลือกศาลใด และการมอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการทำให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา 193/14 (4) เช่นเดียวกับการฟ้องคดี

ประเทศไทยภาคยานุวัติอนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการบังคับตามคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ (New York Convention: อนุสัญญานิวยอร์ก) เมื่อ ค.ศ. 1959 และคู่ค้าหลักของไทยเป็นภาคีทั้งหมด ผลคือคำชี้ขาดที่ทำในประเทศไทยนำไปขอบังคับที่ศาลของประเทศลูกหนี้ได้โดยศาลนั้นปฏิเสธได้เฉพาะเหตุจำกัดที่อนุสัญญากำหนด เช่น ข้อตกลงอนุญาโตตุลาการไม่สมบูรณ์ ฝ่ายแพ้ไม่ได้รับแจ้งโดยชอบ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศที่ขอบังคับ ในทางกลับกัน คำชี้ขาดที่ทำในสิงคโปร์หรือฮ่องกงก็นำมาขอบังคับในประเทศไทยได้ตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ข้อควรทราบคือ จีน สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกาตั้งข้อสงวนต่างตอบแทน คือรับบังคับเฉพาะคำชี้ขาดที่ทำในประเทศภาคี ซึ่งประเทศไทยเข้าเงื่อนไขอยู่แล้ว[18]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

สำหรับหนี้การค้าจำนวนไม่มาก ต้นทุนของการอนุญาโตตุลาการสถาบันอาจสูงเกินกว่ามูลหนี้ ทางเลือกคือข้อตกลงอนุญาโตตุลาการที่กำหนดอนุญาโตตุลาการคนเดียว ใช้กระบวนการพิจารณาจากเอกสารโดยไม่ต้องนั่งพิจารณา และกำหนดสถานที่ในประเทศไทยหรือสิงคโปร์ซึ่งมีสถาบันที่ค่าธรรมเนียมเป็นขั้นบันไดตามทุนทรัพย์ ข้อตกลงเช่นนี้ควรอยู่ในเงื่อนไขการขายมาตรฐานที่แนบใบเสนอราคาทุกฉบับ ไม่ใช่เจรจาเป็นรายสัญญา และควรระบุกฎหมายที่ใช้บังคับ ภาษาที่ใช้ และจำนวนอนุญาโตตุลาการให้ครบ เพราะข้อตกลงที่ไม่สมบูรณ์เป็นเหตุให้ศาลปลายทางปฏิเสธการบังคับได้

มาตรา 193/14 (4) ให้การมอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลงเช่นเดียวกับการฟ้องคดี เจ้าหนี้ที่ใกล้ครบอายุความแต่ยังเจรจาอยู่จึงมีทางเลือกที่จะยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเพื่อรักษาสิทธิ แล้วขอพักกระบวนพิจารณาเพื่อเจรจาต่อ ซึ่งต้นทุนต่ำกว่าการฟ้องศาลและไม่ทำให้ความสัมพันธ์ทางการค้าแตกหักเท่าการส่งหมายเรียก

กฎหมายเปรียบเทียบ: อังกฤษ สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกาให้สิทธิเจ้าหนี้การค้าอย่างไร

กฎหมายอังกฤษกำหนดดอกเบี้ยตามกฎหมายสำหรับหนี้การค้าที่ชำระล่าช้าเป็นเงื่อนไขโดยปริยายของสัญญาธุรกิจทุกฉบับ พร้อมค่าทวงหนี้คงที่ 40 ถึง 100 ปอนด์ต่อใบแจ้งหนี้ สหภาพยุโรปกำหนดดอกเบี้ยอย่างน้อยร้อยละแปดเหนืออัตราอ้างอิงของธนาคารกลางและค่าทวงหนี้คงที่ 40 ยูโร ส่วนสหรัฐอเมริกาให้ผู้ขายฟ้องเรียกราคาสินค้าที่ผู้ซื้อรับไว้แล้วได้โดยตรงตามประมวลกฎหมายพาณิชย์เอกรูปมาตรา 2-709 ความต่างจากกฎหมายไทยอยู่ที่ระดับของดอกเบี้ยและค่าทวงหนี้ ซึ่งกฎหมายไทยให้ต่ำกว่ามาก

กฎหมายอังกฤษเป็นกฎหมายที่คู่ค้าของผู้ประกอบการไทยเลือกใช้บ่อยที่สุดในสัญญาการค้าระหว่างประเทศ พระราชบัญญัติการชำระหนี้การค้าล่าช้า (Late Payment of Commercial Debts (Interest) Act 1998: กฎหมายอังกฤษว่าด้วยดอกเบี้ยของหนี้การค้าที่ชำระล่าช้า) มาตรา 1 กำหนดให้หนี้การค้าทุกรายการที่เกิดจากสัญญาระหว่างธุรกิจมีดอกเบี้ยตามกฎหมายเป็นเงื่อนไขโดยปริยายของสัญญา โดยอัตราที่ใช้ในปัจจุบันคืออัตราฐานของธนาคารแห่งอังกฤษบวกร้อยละแปด และมาตรา 5A ให้เจ้าหนี้ได้รับเงินจำนวนคงที่ 40 ปอนด์สำหรับหนี้ต่ำกว่า 1,000 ปอนด์ 70 ปอนด์สำหรับหนี้ 1,000 ถึงต่ำกว่า 10,000 ปอนด์ และ 100 ปอนด์สำหรับหนี้ตั้งแต่ 10,000 ปอนด์ขึ้นไป ต่อใบแจ้งหนี้ที่ชำระล่าช้าแต่ละฉบับ เพิ่มเติมจากดอกเบี้ย และเรียกค่าใช้จ่ายในการทวงหนี้ส่วนที่เกินจำนวนคงที่ได้อีก เมื่อเทียบกับดอกเบี้ยร้อยละห้าของกฎหมายไทยและการที่กฎหมายไทยไม่ให้ค่าทวงหนี้โดยอัตโนมัติ ผู้ส่งออกไทยที่ขายให้ผู้ซื้ออังกฤษภายใต้กฎหมายอังกฤษจึงมีเครื่องมือกดดันลูกหนี้ที่แข็งกว่า แต่ต้องพิสูจน์กฎหมายอังกฤษต่อศาลไทยถ้าเลือกฟ้องที่ประเทศไทย[19]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

สหภาพยุโรปใช้ข้อบังคับ (Directive 2011/7/EU: ข้อบังคับของสหภาพยุโรปว่าด้วยการต่อต้านการชำระหนี้ล่าช้าในธุรกรรมทางพาณิชย์) ซึ่งรัฐสมาชิกทุกประเทศต้องแปลงเป็นกฎหมายภายใน ข้อ 3 (1) ให้เจ้าหนี้ในธุรกรรมระหว่างวิสาหกิจมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยสำหรับการชำระล่าช้าโดยไม่ต้องทวงถาม ข้อ 2 (6) นิยามดอกเบี้ยตามกฎหมายว่าเท่ากับอัตราอ้างอิงบวกอย่างน้อยร้อยละแปด และข้อ 6 (1) ให้เจ้าหนี้ได้รับเงินจำนวนคงที่อย่างน้อย 40 ยูโรเป็นค่าชดเชยต้นทุนการทวงหนี้ หลักที่ว่าดอกเบี้ยเดินโดยไม่ต้องทวงถามตรงกับมาตรา 204 วรรคสองของไทยสำหรับหนี้ที่มีกำหนดตามปฏิทิน แต่ระดับดอกเบี้ยและค่าชดเชยสูงกว่ามาก ผู้ส่งออกไทยที่ขายให้ผู้ซื้อในเยอรมนี เนเธอร์แลนด์ หรืออิตาลีภายใต้กฎหมายของประเทศเหล่านั้นจึงควรระบุในหนังสือทวงถามว่าเรียกดอกเบี้ยและค่าชดเชยตามกฎหมายภายในที่แปลงจากข้อบังคับนี้ ซึ่งเป็นสิทธิที่ผู้ซื้อยุโรปคุ้นเคยและมักชำระโดยไม่โต้แย้ง[20]

สหรัฐอเมริกาไม่มีกฎหมายดอกเบี้ยการค้ากลางแบบอังกฤษ ดอกเบี้ยก่อนคำพิพากษาเป็นเรื่องของกฎหมายแต่ละมลรัฐ แต่ประมวลกฎหมายพาณิชย์เอกรูป (Uniform Commercial Code: ประมวลกฎหมายแม่แบบที่มลรัฐส่วนใหญ่รับไปใช้) มาตรา 2-709 ให้สิทธิผู้ขายฟ้องเรียกราคา (action for the price: การฟ้องเรียกราคาสินค้าเต็มจำนวนแทนการเรียกค่าเสียหาย) สำหรับสินค้าที่ผู้ซื้อรับไว้แล้ว หรือสินค้าที่สูญหายเสียหายหลังความเสี่ยงโอนไปยังผู้ซื้อ หรือสินค้าที่ระบุไว้ตามสัญญาแล้วซึ่งผู้ขายขายต่อไม่ได้ในราคาอันสมควร พร้อมค่าเสียหายต่อเนื่อง และถ้าผู้ขายไม่มีสิทธิเรียกราคา มาตรานี้ยังให้ค่าเสียหายจากการไม่รับสินค้า หลักนี้ใกล้เคียงกับมาตรา 213 ของไทยที่ให้เจ้าหนี้ร้องขอต่อศาลให้บังคับชำระหนี้ แต่แยกชัดกว่าระหว่างกรณีที่ผู้ซื้อรับสินค้าแล้วไม่จ่าย ซึ่งเรียกราคาได้เต็ม กับกรณีที่ผู้ซื้อปฏิเสธรับสินค้า ซึ่งผู้ขายต้องพยายามขายต่อก่อน ผู้ส่งออกไทยที่ผู้ซื้อสหรัฐอเมริกาปฏิเสธรับสินค้าที่ท่าจึงควรบันทึกความพยายามขายต่อและราคาที่ได้ไว้ เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่กฎหมายทั้งสองระบบใช้คำนวณค่าเสียหาย[21]

เมื่อวางสามระบบไว้ข้างกฎหมายไทย ข้อสรุปคือกฎหมายไทยให้สิทธิเรียกราคาและดอกเบี้ยแก่เจ้าหนี้ในหลักการเดียวกัน แต่ให้ระดับของดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายในการทวงหนี้ต่ำกว่า และไม่มีบทบัญญัติที่ให้ค่าทวงหนี้คงที่ ความต่างนี้มีผลต่อกลยุทธ์ของเจ้าหนี้ไทยโดยตรง คือ ถ้าคู่ค้าอยู่ในประเทศที่กฎหมายให้ดอกเบี้ยสูง การเลือกกฎหมายของประเทศนั้นในสัญญาอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ส่งออกไทยมากกว่ากฎหมายไทย ตราบใดที่พร้อมรับต้นทุนการพิสูจน์กฎหมายต่างประเทศเมื่อต้องฟ้องในประเทศไทย หรือเลือกอนุญาโตตุลาการซึ่งไม่ต้องพิสูจน์กฎหมายต่างประเทศแบบพยานผู้เชี่ยวชาญอย่างเคร่งครัดเท่าศาล

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

นิติเศรษฐศาสตร์และปรัชญากฎหมาย: เหตุใดหนี้การค้าข้ามประเทศจึงจบที่การเจรจามากกว่าคำพิพากษา

ต้นทุนการบังคับสิทธิข้ามประเทศสูงกว่าหนี้ภายในประเทศหลายเท่า ทั้งค่าส่งหมาย ค่าแปล ค่าพยานผู้เชี่ยวชาญ และค่าบังคับคดีในต่างประเทศ เศรษฐศาสตร์ของการฟ้องคดีอธิบายว่าเมื่อต้นทุนสูงและข้อมูลไม่เท่ากัน คู่ความส่วนใหญ่จะตกลงกันได้ก่อนถึงศาล และคดีที่ไปถึงคำพิพากษาคือคดีที่ทั้งสองฝ่ายประเมินโอกาสชนะต่างกันมาก กฎหมายที่ดีจึงไม่ใช่กฎหมายที่ทำให้ฟ้องง่าย แต่เป็นกฎหมายที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายประเมินผลของคดีได้ตรงกัน

แบบจำลองของ Lucian Bebchuk ใน ค.ศ. 1984 อธิบายการฟ้องและการตกลงกันภายใต้ข้อมูลไม่สมบูรณ์ (imperfect information: สภาพที่คู่ความฝ่ายหนึ่งรู้ข้อเท็จจริงที่อีกฝ่ายไม่รู้) ในแบบจำลองนี้ จำเลยรู้โอกาสที่ตนจะแพ้ดีกว่าโจทก์ โจทก์จึงต้องเสนอจำนวนเงินตกลงเพียงจำนวนเดียวโดยไม่รู้ว่าจำเลยเป็นประเภทที่มีโอกาสแพ้สูงหรือต่ำ ผลคือจำเลยที่มีโอกาสแพ้สูงรับข้อเสนอ ส่วนจำเลยที่มีโอกาสแพ้ต่ำปฏิเสธและไปศาล แบบจำลองทำนายว่ายิ่งต้นทุนการฟ้องของโจทก์สูง โจทก์ยิ่งต้องเสนอจำนวนที่ต่ำลง และยิ่งข้อมูลไม่เท่ากันมาก คดีที่ไปถึงศาลยิ่งมาก ในหนี้การค้าข้ามประเทศ ลูกหนี้รู้ดีว่าตนมีทรัพย์สินที่ใด มีข้อต่อสู้เรื่องคุณภาพสินค้าจริงหรือไม่ และเจ้าหนี้จะยอมเสียต้นทุนฟ้องในต่างประเทศหรือไม่ ขณะที่เจ้าหนี้รู้เพียงว่าใบแจ้งหนี้ยังไม่ได้รับชำระ ความไม่เท่ากันของข้อมูลนี้คือสาเหตุที่ลูกหนี้ต่างประเทศเสนอชำระเพียงบางส่วนและเจ้าหนี้จำนวนมากยอมรับ[22]

งานของ George Priest และ Benjamin Klein ในปีเดียวกันเสนอสมมติฐานการคัดเลือกคดี (selection hypothesis: ข้อเสนอว่าคดีที่ไปถึงการพิจารณาไม่ใช่ตัวแทนของข้อพิพาททั้งหมด) ว่าเมื่อคู่ความประเมินผลคดีได้แม่นยำ คดีจะตกลงกันได้ และคดีที่ไปถึงคำพิพากษาคือคดีที่ผลไม่แน่นอน ซึ่งทำให้สัดส่วนที่โจทก์ชนะในคดีที่ตัดสินเข้าใกล้ร้อยละห้าสิบไม่ว่ากฎหมายจะเอื้อฝ่ายใด นัยสำหรับหนี้การค้าคือ แนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ชัดเจนเรื่องอายุความห้าปี ดอกเบี้ยร้อยละห้า และอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันชำระ ทำให้ทั้งสองฝ่ายประเมินผลได้ตรงกัน และคดีประเภทนี้จึงควรจบที่การเจรจาก่อนฟ้อง ส่วนประเด็นที่ยังไม่มีแนวชัด เช่น การตีความข้อตกลงเลือกศาลว่าเป็นเขตอำนาจเฉพาะหรือไม่ และการพิสูจน์กฎหมายต่างประเทศ คือจุดที่คดีมีแนวโน้มไปถึงศาล เจ้าหนี้ที่ต้องการให้ข้อพิพาทจบเร็วจึงควรร่างสัญญาให้ประเด็นเหล่านี้ชัดตั้งแต่ต้น[23]

ในเชิงนิติปรัชญา การบังคับหนี้การค้าข้ามประเทศแสดงความตึงระหว่างสองหลัก หลักแรกคือสัญญาต้องเป็นสัญญา (pacta sunt servanda: หลักที่ว่าข้อตกลงที่ทำขึ้นโดยชอบต้องได้รับการปฏิบัติตาม) ซึ่งเป็นรากของมาตรา 486 ของไทย ข้อ 53 ของ CISG และมาตรา 2-709 ของสหรัฐอเมริกา หลักที่สอง คือ ความยุติธรรมเชิงแก้ไข (corrective justice: แนวคิดที่ว่าการเยียวยาควรคืนผู้เสียหายสู่ฐานะเดิม ไม่มากไม่น้อย

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

กว่านั้น) ซึ่งเป็นรากของมาตรา 222 ที่จำกัดค่าเสียหายไว้ที่ความเสียหายตามปกติและพฤติการณ์พิเศษที่คาดเห็นได้ กฎหมายอังกฤษและสหภาพยุโรปเลือกเอียงไปทางหลักแรกด้วยดอกเบี้ยและค่าทวงหนี้ที่สูงกว่าความเสียหายจริงเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ชำระตรงเวลา ส่วนกฎหมายไทยเลือกเอียงไปทางหลักที่สองด้วยดอกเบี้ยที่ใกล้เคียงอัตราตลาดและอำนาจศาลลดเบี้ยปรับ ความต่างนี้ไม่ใช่เรื่องถูกผิด แต่เป็นการเลือกเชิงนโยบายที่ผู้ประกอบการควรรู้เมื่อเลือกกฎหมายของสัญญา และเมื่อมองจากมาตรา 11 ของไทยซึ่งให้ตีความข้อสงสัยเป็นคุณแก่ฝ่ายที่ต้องเสียในมูลหนี้ จะเห็นว่ากฎหมายไทยวางภาระการร่างข้อสัญญาให้ชัดไว้ที่เจ้าหนี้ ผู้ส่งออกที่ต้องการดอกเบี้ยสูงกว่าร้อยละห้าหรือค่าทวงหนี้จึงต้องเขียนไว้ในเงื่อนไขการขายเอง[24]

สิ่งที่ผู้ส่งออก ผู้ให้บริการ และบริษัทต่างชาติในไทยควรทำ

ก่อนส่งสินค้า ให้เงื่อนไขการขายมาตรฐานระบุกฎหมายที่ใช้บังคับ วันครบกำหนดตามปฏิทิน อัตราดอกเบี้ยผิดนัด และข้อตกลงอนุญาโตตุลาการ เมื่อใบแจ้งหนี้เกินกำหนด ให้ส่งหนังสือทวงถามภายในสามสิบวัน ขอให้ลูกหนี้ยืนยันยอดคงค้างเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้อายุความสะดุดหยุดลง และเมื่อหนี้ค้างเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้ตัดสินใจเรื่องเวทีจากคำถามว่าทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ที่ใด

ก่อนทำสัญญา จัดทำเงื่อนไขการขายมาตรฐาน (standard terms of sale: ข้อสัญญาชุดเดียวที่ใช้กับผู้ซื้อทุกราย) ที่ระบุกฎหมายที่ใช้บังคับ วันครบกำหนดชำระเป็นจำนวนวันนับแต่วันที่ระบุได้แน่นอน อัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่สูงกว่าร้อยละห้าแต่ไม่สูงจนศาลลดเป็นเบี้ยปรับ ข้อตกลงอนุญาโตตุลาการที่ครบองค์ประกอบ และที่อยู่อีเมลสำหรับรับหนังสือทวงถามและเอกสารกระบวนพิจารณา แนบเงื่อนไขนี้กับใบเสนอราคาทุกฉบับ และจัดลำดับเอกสารให้ใบเสนอราคาของท่านเป็นคำเสนอและใบสั่งซื้อของผู้ซื้อเป็นคำสนองเพื่อให้สัญญาถือว่าทำขึ้นในประเทศไทยตามมาตรา 13 เมื่อสัญญาไม่ได้เลือกกฎหมาย สำหรับผู้ซื้อรายใหม่หรือมูลค่าสูง ใช้เล็ตเตอร์ออฟเครดิตหรือประกันสินเชื่อการส่งออกแทนเงื่อนไขเครดิต

เมื่อส่งมอบ เก็บหลักฐานการส่งมอบที่แสดงว่าผู้ซื้อรับสินค้าหรือรับงานโดยไม่โต้แย้ง ส่งใบแจ้งหนี้ที่ระบุวันครบกำหนดเป็นวันที่ และส่งรายงานกระทบยอดให้ผู้ซื้อยืนยันทุกไตรมาส เพราะการยืนยันยอดเป็นการรับสภาพหนี้ที่ทำให้อายุความเริ่มนับใหม่ตามมาตรา 193/14 (1)

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

เมื่อเกินกำหนด ส่งหนังสือทวงถามฉบับแรกภายในสามสิบวันพร้อมระบุดอกเบี้ยที่เรียก ขอให้ผู้ซื้อแจ้งเหตุที่ไม่ชำระเป็นลายลักษณ์อักษร เพราะข้อต่อสู้เรื่องคุณภาพที่ยกขึ้นครั้งแรกหลังทวงถามมีน้ำหนักน้อย ถ้าผู้ซื้อขอผ่อนชำระ ให้ทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ที่ระบุยอดคงค้าง ดอกเบี้ย และกำหนดชำระแต่ละงวด และไม่รับเช็คหรือตราสารที่ไม่สามารถเรียกเก็บได้จริงเป็นการชำระหนี้ โดยระบุให้ชัดว่าการรับตราสารไม่ทำให้หนี้เดิมระงับจนกว่าจะได้รับเงิน

เมื่อตัดสินใจบังคับสิทธิ ตอบคำถามสามข้อ คือลูกหนี้มีทรัพย์สินหรือเงินที่จะได้รับในประเทศใด สัญญากำหนดเวทีใดไว้และเป็นเขตอำนาจเฉพาะหรือไม่ และกฎหมายใดใช้บังคับและต้องพิสูจน์หรือไม่ ถ้าทรัพย์สินอยู่ต่างประเทศและมีข้อตกลงอนุญาโตตุลาการ ให้เริ่มที่อนุญาโตตุลาการ ถ้าทรัพย์สินหรือเงินที่ลูกหนี้จะได้รับอยู่ในประเทศไทย ให้ฟ้องศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางพร้อมขอคุ้มครองชั่วคราว และในทุกกรณีให้นับอายุความจากวันครบกำหนดของใบแจ้งหนี้แต่ละฉบับและจากวันรับสภาพหนี้ครั้งล่าสุด

การเรียกเก็บหนี้การค้าจากคู่ค้าต่างประเทศ และการต่อสู้คดีเมื่อถูกเรียกเก็บ

สำนักงานประเมินหนี้การค้าต่างประเทศจากเอกสารที่ท่านมี จัดทำหนังสือทวงถามและหนังสือรับสภาพหนี้ในภาษาที่คู่ค้าใช้ เจรจาแผนชำระ ร่างเงื่อนไขการขายมาตรฐานและข้อตกลงอนุญาโตตุลาการ ดำเนินคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง หรือเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ และประสานทนายความในประเทศของลูกหนี้เมื่อต้องบังคับคำชี้ขาดในต่างประเทศ รวมถึงต่อสู้คดีแทนผู้ซื้อไทยหรือบริษัทต่างชาติในไทยที่ถูกคู่ค้าต่างประเทศเรียกเก็บหนี้

1. ประเมินหนี้ ตรวจเอกสารการเกิดสัญญา การส่งมอบ และการผิดนัด ระบุกฎหมายที่ใช้บังคับ อายุความคงเหลือของใบแจ้งหนี้แต่ละฉบับ ดอกเบี้ยที่เรียกได้ และเวทีที่บังคับได้จริง แล้วให้ความเห็นว่าควรเจรจา เสนออนุญาโตตุลาการ หรือฟ้อง

2. หนังสือทวงถามและหนังสือรับสภาพหนี้ ในภาษาไทย อังกฤษ หรือจีน ระบุจำนวน ดอกเบี้ย กำหนดเวลา และ ผล ทางกฎหมาย ตามกฎหมาย ที่ ใช้ บังคับ และ จัด ทำหนังสือ รับสภาพ หนี้ หรือ ข้อตกลงผ่อนชำระที่รักษาอายุความและสิทธิเรียกดอกเบี้ย

3. เงื่อนไขการขายมาตรฐาน ร่างข้อกฎหมายที่ใช้บังคับ กำหนดชำระ ดอกเบี้ยผิดนัด การสงวนกรรมสิทธิ์ ข้อตกลงอนุญาโตตุลาการ และที่อยู่รับเอกสาร สำหรับใช้กับผู้ซื้อทุกราย

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

4. ดำเนินคดีในประเทศไทย ฟ้องคดีต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง รวมถึงคำขอ คุ้มครองชั่วคราว และ การส่งหมายไปต่างประเทศ หรือต่อสู้คดีแทนผู้ซื้อไทยที่ถูกผู้ขายต่างประเทศฟ้อง ทั้งข้อต่อสู้เรื่องอายุความ คุณภาพสินค้า หนังสือมอบอำนาจ และการชำระหนี้แล้ว

5. อนุญาโตตุลาการและการบังคับในต่างประเทศ ยื่นคำเสนอข้อพิพาท ดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยหรือสิงคโปร์ และประสานทนายความท้องถิ่นเพื่อขอบังคับตามคำชี้ขาดในประเทศของลูกหนี้ตามอนุสัญญานิวยอร์ก

6. บังคับตามคำชี้ขาดต่างประเทศในไทย ยื่นคำร้องขอบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศต่อศาลไทยแทนเจ้าหนี้ต่างชาติ หรือคัดค้านแทนลูกหนี้ไทย

การปรึกษาหนึ่งเรื่อง 45 นาที ค่าบริการ 4,900 บาท เหมาะกับผู้ที่มีใบแจ้งหนี้ค้างชำระจากคู่ค้าต่างประเทศ และต้องการทราบภายในวันเดียวกันว่าหนี้ยังเรียกได้หรือไม่ เรียกได้เท่าใด และควรเริ่มที่ขั้นตอนใด ส่วนงานทวงถาม ร่างเงื่อนไขการขาย ดำเนินคดี และอนุญาโตตุลาการ สำนักงานเสนอราคาตามขอบเขตและมูลค่าหนี้ก่อนเริ่มงาน

คำถามก่อนว่าจ้าง

คำถามที่ผู้ส่งออก ผู้ให้บริการ ฝ่ายบัญชี และบริษัทต่างชาติในประเทศไทยมักตั้งเมื่อคู่ค้าต่างประเทศไม่ชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการ และก่อนว่าจ้างสำนักงาน

ลูกค้าต่างประเทศไม่จ่ายค่าสินค้า ฟ้องในประเทศไทยได้หรือไม่

ได้ คดีซื้อขายสินค้าหรือให้บริการระหว่างประเทศอยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ที่ไม่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรได้เมื่อมูลคดีเกิดในประเทศไทย แต่ก่อนฟ้องต้องตรวจว่าสัญญากำหนดให้ศาลต่างประเทศมีเขตอำนาจเฉพาะหรือกำหนดอนุญาโตตุลาการไว้หรือไม่ และต้องประเมินว่าคำพิพากษาของศาลไทยจะบังคับกับทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ที่ใด เพราะคำพิพากษาไทยไม่มีสนธิสัญญารองรับการบังคับในต่างประเทศ

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

หนี้ค่าสินค้าค้างมาเกินสองปีแล้ว ยังเรียกได้หรือไม่

ถ้าผู้ซื้อซื้อสินค้าไปเพื่อขายต่อ ผลิตต่อ หรือใช้ในกิจการของผู้ซื้อ อายุความคือห้าปีตามมาตรา 193/33 (5) ประกอบมาตรา 193/34 (1) ตอนท้าย ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4751/2553 และ 3329/2550 นับแต่วันครบกำหนดชำระ และถ้าผู้ซื้อเคยยืนยันยอดหนี้เป็นหนังสือหรือชำระบางส่วน อายุความเริ่มนับใหม่จากวันนั้น แม้หนี้จะขาดอายุความแล้ว การทวงถามก็ยังทำได้ และศาลจะยกอายุความขึ้นเองไม่ได้ถ้าลูกหนี้ไม่ยกขึ้นต่อสู้

คิดดอกเบี้ยจากคู่ค้าต่างประเทศได้เท่าใด

เมื่อกฎหมายไทยใช้บังคับ ดอกเบี้ยผิดนัดคือร้อยละห้าต่อปีตามมาตรา 224 ประกอบมาตรา 7 นับแต่วันผิดนัด หรือตามอัตราที่สัญญากำหนดถ้าสูงกว่าและไม่สูงจนศาลลดเป็นเบี้ยปรับ ถ้ากฎหมายอังกฤษหรือกฎหมายของประเทศในสหภาพยุโรปใช้บังคับ ดอกเบี้ยตามกฎหมายคืออัตราอ้างอิงบวกร้อยละแปดพร้อมค่าทวงหนี้คงที่ แต่เจ้าหนี้ต้องพิสูจน์กฎหมายต่างประเทศนั้นต่อศาลไทย

สัญญากำหนดเป็นเงินดอลลาร์ ศาลไทยพิพากษาเป็นเงินดอลลาร์ได้หรือไม่

ได้ เจ้าหนี้ฟ้องขอให้ชำระเป็นเงินตราต่างประเทศได้ และลูกหนี้มีสิทธิชำระเป็นเงินไทยตามอัตราแลกเปลี่ยน ณ สถานที่และในเวลาที่ใช้เงินตามมาตรา 196 ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4751/2553 ความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างวันผิดนัดถึงวันชำระจึงตกแก่ลูกหนี้

ควรฟ้องศาลหรือใช้อนุญาโตตุลาการ

ถ้าลูกหนี้มีทรัพย์สินหรือมีเงินที่จะได้รับจากคู่ค้าในประเทศไทย การฟ้องศาลไทยพร้อมขอคุ้มครองชั่วคราวมักเร็วและถูกกว่า ถ้าทรัพย์สินอยู่ต่างประเทศ อนุญาโตตุลาการให้คำชี้ขาดที่บังคับได้ใน 172 ประเทศภาคีอนุสัญญานิวยอร์ก ขณะที่คำพิพากษาไทยต้องขอรับรองตามกฎหมายของแต่ละประเทศ แต่อนุญาโตตุลาการต้องมีข้อตกลงในสัญญาหรือตกลงกันภายหลัง

บริษัทของเราถูกผู้ขายต่างประเทศฟ้องเรียกค่าสินค้า มีข้อต่อสู้อะไรบ้าง

ข้อต่อสู้ที่พบบ่อย ได้แก่ อายุความ โดยเฉพาะถ้าสินค้าซื้อไปใช้เองไม่ใช่เพื่อกิจการ ความบกพร่องของหนังสือมอบอำนาจที่ทำในต่างประเทศ การชำระหนี้แล้วด้วยการหักกลบหรือการชำระหนี้อย่างอื่น ความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่ได้แจ้งไว้ทันเวลา และข้อตกลงอนุญาโตตุลาการซึ่งเปิดทางให้จำเลยขอให้ศาลจำหน่ายคดี สำนักงานตรวจข้อต่อสู้เหล่านี้จากเอกสารของท่านก่อนยื่นคำให้การ

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

ค่าบริการเรียกเก็บหนี้การค้าต่างประเทศคิดอย่างไร

เริ่มจากการปรึกษาหนึ่งเรื่อง 45 นาที ค่าบริการ 4,900 บาท ซึ่งครอบคลุมการอ่านสัญญาและใบแจ้งหนี้หนึ่งชุดและคำแนะนำว่าหนี้เรียกได้หรือไม่และควรเริ่มที่ขั้นตอนใด งานหนังสือทวงถาม ร่างเงื่อนไขการขาย ดำเนินคดี และอนุญาโตตุลาการ สำนักงานเสนอราคาตามขอบเขตและมูลค่าหนี้เป็นลายลักษณ์อักษรก่อนเริ่มงาน

ผู้รับผิดชอบงาน

งานเรียกเก็บหนี้การค้าต่างประเทศและข้อพิพาทการค้าระหว่างประเทศอยู่ในความรับผิดชอบของ
เอกสยาม ชัยศร ที่ปรึกษากฎหมาย ผู้ก่อตั้งและกรรมการผู้จัดการ
บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด ซึ่งให้คำปรึกษาด้านกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ การลงทุนและภาษีแก่ผู้ประกอบการไทยและผู้ลงทุนต่างชาติ

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานนี้ ได้แก่ ระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (LL.M.) สาขากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (LL.M.) สาขากฎหมายระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (LL.M.) สาขากฎหมายการเงินและภาษีอากร คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รายละเอียดประวัติและการศึกษาทั้งหมดอยู่ที่หน้าเกี่ยวกับผู้ให้คำปรึกษา ของสำนักงาน

เชิงอรรถ

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 453 บัญญัติว่า “อันว่าซื้อขายนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย” (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569), ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 486 บัญญัติว่า “ผู้ซื้อจำต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้รับซื้อและใช้ราคาตามข้อสัญญาซื้อขาย”

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204 บัญญัติว่า “ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลังแต่นั้นเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ไซร้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว ถ้าได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนดไซร้ ท่านว่าลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมิพักต้องเตือนเลย วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งได้กำหนดเวลาลงไว้อาจคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้บอกกล่าว” (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 18 ตุลาคม 2569), ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้ละเลยเสียไม่ชำระหนี้ของตน เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้ทำเช่นนั้นได้”

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

3. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 บัญญัติว่า “หนี้เงินนั้น ให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดในอัตราที่กำหนดตามมาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้น ให้พิสูจน์ได้” (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 18 ตุลาคม 2569), ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 บัญญัติว่า “ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมิได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้ง ให้ใช้อัตราร้อยละสามต่อปี อัตราตามวรรคหนึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยปกติให้กระทรวงการคลังพิจารณาทบทวนทุกสามปีให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์” อัตราตามมาตรา 7 ยังไม่มีพระราชกฤษฎีกาปรับเปลี่ยนดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรา 224 จึงเท่ากับร้อยละห้าต่อปี ณ วันที่ปรับปรุงหน้านี้

4. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 215 บัญญัติว่า “เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ไซร้ เจ้าหนี้จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การนั้นก็ได้” (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 18 ตุลาคม 2569), ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 222 บัญญัติว่า “การเรียกเอาค่าเสียหายนั้น ได้แก่เรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายเช่นที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นแต่การไม่ชำระหนี้นั้น เจ้าหนี้จะเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ แม้กระทั่งเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษ หากว่าคู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้คาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้ว”

5. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 196 บัญญัติว่า “ถ้าหนี้เงินได้แสดงไว้เป็นเงินต่างประเทศ ท่านว่าจะส่งใช้เป็นเงินไทยก็ได้ การเปลี่ยนเงินนี้ ให้คิดตามอัตราแลกเปลี่ยนเงิน ณ สถานที่และในเวลาที่ใช้เงิน” (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569)

6. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/12 บัญญัติว่า “อายุความให้เริ่มนับแต่ขณะที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไป ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องให้งดเว้นกระทำการอย่างใด ให้เริ่มนับแต่เวลาแรกที่ฝ่าฝืนกระทำการนั้น” (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569), ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/10 บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องที่ขาดอายุความ ลูกหนี้มีสิทธิที่จะปฏิเสธการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องนั้นได้”, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/29 บัญญัติว่า “เมื่อไม่ได้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ศาลจะอ้างเอาอายุความมาเป็นเหตุยกฟ้องไม่ได้”

7. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/34 (1) และ (7) บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องดังต่อไปนี้ ให้มีกำหนดอายุความสองปี (1) ผู้ประกอบการค้าหรืออุตสาหกรรม ผู้ประกอบหัตถกรรม ผู้ประกอบศิลปอุตสาหกรรมหรือช่างฝีมือ เรียกเอาค่าของที่ได้ส่งมอบค่าการงานที่ได้ทำ หรือค่าดูแลกิจการของผู้อื่น รวมทั้งเงินที่ได้ออกทดรองไป เว้นแต่เป็นการที่ได้ทำเพื่อกิจการของฝ่ายลูกหนี้นั้นเอง (7) บุคคลซึ่งมิได้เข้าอยู่ในประเภทที่ระบุไว้ใน (1) แต่เป็นผู้ประกอบธุรกิจในการดูแลกิจการของผู้อื่นหรือรับทำการงานต่าง ๆ เรียกเอาสินจ้างอันจะพึงได้รับในการนั้น รวมทั้งเงินที่ได้ออกทดรองไป” (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569), ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/33 (1) และ (5) บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องดังต่อไปนี้ให้มีกำหนดอายุความห้าปี (1) ดอกเบี้ยค้างชำระ (5) สิทธิเรียกร้องตามมาตรา 193/34 (1) (2) และ (5) ที่ไม่อยู่ในบังคับอายุความสองปี”, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 บัญญัติว่า “อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้มีกำหนดสิบปี”

8. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4751/2553 (โจทก์ บริษัทแอร์ โปรดักส์ เคมิคอลส์ ยุโรป บี.วี, จำเลย บริษัทนครไทยเคมี จำกัด) ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “สิทธิเรียกร้องตามสัญญาซื้อขายที่ไม่เข้าข้อยกเว้นตาม ป.พ.พ. มาตรา 193/34 (1) ตอนท้าย ต้องเป็นการซื้อขายเพื่อบริโภคของลูกหนี้เองโดยไม่เกี่ยวข้องกับกิจการหรือธุรกิจหลักของลูกหนี้” เมื่อจำเลยเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าให้โจทก์ในประเทศไทย การซื้อสินค้าจากโจทก์เพื่อขายต่อ “ย่อมเป็นการที่ได้ทำเพื่อกิจการของจำเลยซึ่งเป็นฝ่ายลูกหนี้นั้นเอง” สิทธิเรียกร้องค่าสินค้า “จึงไม่ได้มีกำหนดอายุความ 2 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 193/34 (1) แต่มีกำหนดอายุความ 5 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 193/33 (5)” และเมื่อราคาสินค้ากำหนดเป็นเงินปอนด์สเตอร์ลิง “โจทก์จึงฟ้องขอให้ชำระหนี้เป็นเงินปอนด์สเตอร์ลิงได้ แต่จำเลยมีสิทธิจะส่งใช้หนี้ดังกล่าวเป็นเงินไทยก็ได้ โดยให้คิดอัตราแลกเปลี่ยนเงิน ณ สถานที่และในเวลาที่ใช้เงินตาม ป.พ.พ. มาตรา 196” (อ่านฉบับย่อจาก deka.supremecourt.or.th 19 ตุลาคม 2569)

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

9. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3329/2550 (โจทก์ บริษัทมาริโอ ดี เมียโอ เอส.พี.เอ., จำเลย บริษัทเอส.พี.คาสติ้ง แอนด์ เชน จำกัด, ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง) ผู้ขายในต่างประเทศขายเครื่องจักรอุตสาหกรรมเครื่องมือช่างทองให้จำเลยซึ่งซื้อไปขายต่อ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นกรณี “โจทก์ผู้ขายซึ่งเป็นเจ้าหนี้ได้ขายสินค้าเพื่อกิจการของจำเลยผู้ซื้อซึ่งเป็นลูกหนี้เอง ตาม ป.พ.พ. มาตรา 193/34 (1) ตอนท้าย” อายุความ จึง “มีกำหนด 5 ปี นับแต่วันที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 193/33 (5) ประกอบมาตรา 193/12”, ในเรื่องหนังสือมอบอำนาจที่ทำในต่างประเทศ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ มาตรา 26 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 47 วรรคสาม บัญญัติเพียงว่าใบมอบอำนาจที่ทำในเมืองต่างประเทศที่มีกงสุลสยามต้องให้กงสุลนั้นเป็นพยาน ถ้าไม่มีกงสุลสยามต้องให้โนตารีปับลิกเป็นพยาน “ไม่มีบทกฎหมายใดบัญญัติว่าผู้รับมอบอำนาจจะต้องลงลายมือชื่อในหนังสือมอบอำนาจ” โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง, ในเรื่องเช็คที่จำเลยสั่งจ่ายแล้วโจทก์ไม่นำไปเรียกเก็บเงิน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “การชำระหนี้ด้วยการออกเช็คซึ่งเป็นตั๋วเงิน หนี้นั้นจะระงับสิ้นไปต่อเมื่อตั๋วเงินนั้นได้ใช้เงินแล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา 321 วรรคสาม” หนี้ค่าสินค้าที่มีอยู่เดิมจึงไม่ระงับ แม้โจทก์เจ้าหนี้จะเป็นฝ่ายละเลยไม่นำเช็คไปเรียกเก็บเงินเอง ส่วนค่าสินค้าครั้งหลังสุดที่จำเลยชำระโดยหักจากเงินที่สำรองจ่ายให้ตัวแทนของโจทก์ รับฟังได้ว่าชำระหนี้แล้วด้วยการชำระหนี้อย่างอื่นแทนตามมาตรา 321 วรรคหนึ่ง (กฎหมายที่เกี่ยวข้องตามที่ระบบ deka ระบุ: ป.พ.พ. มาตรา 193/12 193/33 193/34 (1) 321 900 914 989, ป.วิ.พ. มาตรา 47 วรรคสาม) (อ่านฉบับย่อจาก deka.supremecourt.or.th 19 ตุลาคม 2569)

10. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7115/2544 จำเลยประกอบกิจการโรงงานผลิตสี น้ำมันวานิช แลคเกอร์ และหมึกพิมพ์เพื่อจำหน่าย การที่จำเลยซื้อสินค้าจากโจทก์ครั้งละมากและเป็นเงินจำนวนมาก “แสดงว่าจำเลยซื้อสินค้าจากโจทก์ไปเพื่อผลิตสินค้าดังกล่าวเพื่อจำหน่ายและขาย มิใช่ซื้อไปเพื่อใช้เป็นการเฉพาะภายในบริษัทจำเลย” กรณีตกอยู่ในบังคับของมาตรา 193/34 (1) ตอนท้าย “และอายุความสิทธิเรียกร้องของโจทก์ย่อมมีกำหนด 5 ปี ตามมาตรา 193/33(5)” (อ่านฉบับย่อจาก deka.supremecourt.or.th 19 ตุลาคม 2569)

11. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 209/2540 โจทก์ผลิตอาหารสัตว์เพื่อจำหน่าย จำเลยทั้งสองมีอาชีพเลี้ยงกุ้งและซื้ออาหารกับผลิตภัณฑ์การเลี้ยงกุ้ง ไปเพื่อเลี้ยงกุ้งจำหน่าย มิได้ซื้อไปเพื่อเลี้ยงกุ้งไว้บริโภคเอง กรณีจึงตกอยู่ในบังคับของมาตรา 193/34 ตอนท้าย “อายุความสิทธิเรียกร้องของโจทก์จึงมีกำหนด 5 ปี หาใช่ 2 ปีไม่” และเมื่อจำเลยที่ 1 ลงชื่อยอมรับยอดหนี้ตามบันทึกลงวันที่ 1 ตุลาคม 2533 “อันมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลง” นับจากวันดังกล่าวถึงวันฟ้องยังไม่พ้นห้าปี ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ (อ่านฉบับย่อจาก deka.supremecourt.or.th 19 ตุลาคม 2569)

12. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14 บัญญัติว่า “อายุความย่อมสะดุดหยุดลงในกรณีดังต่อไปนี้ (1) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ ชำระหนี้ให้บางส่วน ชำระดอกเบี้ย ให้ประกัน หรือกระทำการใด ๆ อันปราศจากข้อสงสัยแสดงให้เห็นเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง (2) เจ้าหนี้ได้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องหรือเพื่อให้ชำระหนี้ (3) เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย (4) เจ้าหนี้ได้มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณา (5) เจ้าหนี้ได้กระทำการอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดี” (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569), ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/15 บัญญัติว่า “เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงแล้ว ระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนนั้นไม่นับเข้าในอายุความ เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดเวลาใดให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่เวลานั้น”, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/35 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 193/27 สิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นจากการที่ลูกหนี้รับสภาพความรับผิดโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือโดยการให้ประกันตามมาตรา 193/28 วรรคสอง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่ได้รับสภาพความรับผิดหรือให้ประกัน”

13. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 321 บัญญัติว่า “ถ้าเจ้าหนี้ยอมรับการชำระหนี้อย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้ ท่านว่าหนี้นั้นก็เป็นอันระงับสิ้นไป ถ้าเพื่อที่จะทำให้พอแก่ใจเจ้าหนี้นั้น ลูกหนี้รับภาระเป็นหนี้อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นใหม่ต่อเจ้าหนี้ไซร้ เมื่อกรณีเป็นที่สงสัย ท่านมิให้สันนิษฐานว่าลูกหนี้ได้ก่อหนี้นั้นขึ้นแทนการชำระหนี้ ถ้าชำระหนี้ด้วยออก ด้วยโอน หรือด้วยสลักหลังตั๋วเงิน หรือประทวนสินค้า ท่านว่าหนี้นั้นจะระงับสิ้นไปต่อเมื่อตั๋วเงิน หรือประทวนสินค้านั้นได้ใช้เงินแล้ว” (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569)

14. พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481 มาตรา 13 บัญญัติว่า “ปัญหาว่าจะพึงใช้กฎหมายใดบังคับสำหรับสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ หรือผลแห่งสัญญานั้น ให้วินิจฉัยตามเจตนาของคู่กรณี ในกรณีที่ไม่อาจหยั่งทราบเจตนาชัดแจ้งหรือโดยปริยายได้ ถ้าคู่สัญญามีสัญชาติอันเดียวกัน กฎหมายที่จะใช้บังคับ ก็ได้แก่กฎหมายสัญชาติอันร่วมกันแห่งคู่สัญญา ถ้าคู่สัญญา

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

ไม่มีสัญชาติอันเดียวกัน ก็ให้ใช้กฎหมายแห่งถิ่นที่สัญญานั้นได้ทำขึ้น ถ้าสัญญานั้นได้ทำขึ้นระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทาง ถิ่นที่ถือว่าสัญญานั้นได้เกิดเป็นสัญญาขึ้นคือถิ่นที่คำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ ถ้าไม่อาจหยั่งทราบถิ่นที่ว่านั้นได้ ก็ให้ใช้กฎหมายแห่งถิ่นที่จะพึงปฏิบัติตามสัญญานั้น สัญญาย่อมไม่เป็นโมฆะ ถ้าได้ทำถูกต้องตามแบบอันกำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งใช้บังคับแก่ผลแห่งสัญญานั้น" (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569), พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481 มาตรา 8 บัญญัติว่า "ในกรณีที่จะต้องใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับ ถ้ามิได้พิสูจน์กฎหมายนั้นให้เป็นที่พอใจแก่ศาล ให้ใช้กฎหมายภายในแห่งประเทศไทย", พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 55 หน้า 1021 วันที่ 20 มีนาคม 2481

15. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3537/2546 (โจทก์ ธนาคาร ยูไนเต็ด โอเวอร์ซีส์ จำกัด กับพวก, จำเลย บริษัท ยูนิเวสท์ พรอพเพอร์ตี้ จำกัด กับพวก) สัญญากู้เงินระหว่างผู้ให้กู้ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ในสิงคโปร์และมาเลเซียกับผู้กู้ในประเทศไทย คู่สัญญาตกลงให้นำคดีไปฟ้องยังศาลแห่งสิงคโปร์ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าข้อตกลงเช่นนี้ "ทำได้ตามหลักกฎหมายทั่วไประหว่างประเทศ" แต่เมื่อข้อตกลงเลือกศาล "ไม่ได้ตกลงให้ฟ้องร้องยังศาลแห่งประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์เพียงศาลเดียวเด็ดขาด เพราะได้เปิดโอกาสให้ผู้ให้กู้ฟ้องร้องดำเนินคดีแก่ผู้กู้ในศาลอื่นที่มีเขตอำนาจได้ด้วย" โจทก์จึงฟ้องต่อศาลในประเทศไทยได้ และคดีอยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ มาตรา 5 วรรคสอง และมาตรา 7 (5) และ (6), ส่วนกฎหมายของสิงคโปร์ที่เกี่ยวกับคดี "เป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้างว่าเป็นกรณีที่ศาลไทยต้องใช้กฎหมายดังกล่าวนำพยานผู้เชี่ยวชาญกฎหมายของประเทศนั้นมาสืบประกอบตัวบทกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีให้เป็นที่พอใจศาล" เมื่อจำเลยซึ่งเป็นฝ่ายกล่าวอ้างมิได้พิสูจน์ "ศาลจึงต้องใช้กฎหมายภายในของประเทศไทยมาบังคับแก่คดีตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายฯ มาตรา 8" (อ่านฉบับย่อจาก deka.supremecourt.or.th 19 ตุลาคม 2569)

16. United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna, 1980) Article 1 (1) ใช้บังคับแก่สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างคู่สัญญาที่มีสถานประกอบธุรกิจในรัฐต่างกัน "(a) when the States are Contracting States; or (b) when the rules of private international law lead to the application of the law of a Contracting State.", Article 53 "The buyer must pay the price for the goods and take delivery of them as required by the contract and this Convention.", Article 62 "The seller may require the buyer to pay the price, take delivery or perform his other obligations, unless the seller has resorted to a remedy which is inconsistent with this requirement.", Article 78 "If a party fails to pay the price or any other sum that is in arrears, the other party is entitled to interest on it, without prejudice to any claim for damages recoverable under article 74." (ตัวบทจาก uncitral.un.org อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569), ประเทศไทยไม่เป็นภาคี ส่วนจีน (1 มกราคม ค.ศ. 1988) ญี่ปุ่น (1 สิงหาคม ค.ศ. 2009) สิงคโปร์ (1 มีนาคม ค.ศ. 1996) และเวียดนาม (1 มกราคม ค.ศ. 2017) เป็นภาคี ตามตารางสถานะของ UNCITRAL ที่สำนักงานตรวจเมื่อ 28 กันยายน 2569 (ภาคี 97 ประเทศ), จีน สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกาประกาศตามข้อ 95 ว่าไม่ผูกพันข้อ 1 (1) (ข) (เชิงอรรถ (b) ของตารางสถานะ UNCITRAL ตรวจเมื่อ 20 ตุลาคม 2569)

17. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 7 บัญญัติให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี "(5) คดีแพ่งเกี่ยวกับการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า หรือตราสารการเงินระหว่างประเทศ หรือการให้บริการระหว่างประเทศ การขนส่งระหว่างประเทศ การประกันภัยและนิติกรรมอื่นที่เกี่ยวเนื่อง" (ถ้อยคำเทียบสองแหล่งตรงกันทุกคำ และตรงกับสาระที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางเผยแพร่ในหน้าเขตอำนาจศาล ipitc.coj.go.th ตรวจเมื่อ 16 ตุลาคม 2569), ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4 (1) และมาตรา 4 ตรี (การเสนอคำฟ้องต่อศาลไทยเมื่อจำเลยไม่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร) มาตรา 47 วรรคสาม (ใบมอบอำนาจที่ทำในต่างประเทศ) และมาตรา 83 ทวิ ถึง 83 อัฏฐ (การส่งหมายไปต่างประเทศ) รวมทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 (หลักฐานการฟ้องร้องคดีซื้อขายสังหาริมทรัพย์) หน้านี้สรุปสาระโดยยังไม่ได้ยกถ้อยคำคำต่อคำ ท่านที่ต้องใช้ถ้อยคำควรตรวจจากฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอีกครั้ง

18. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 10 June 1958) มีภาคี 172 ประเทศ ประเทศไทยภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ. 1959 มีผลวันที่ 20 มีนาคม ค.ศ. 1960 โดยไม่ตั้งข้อสงวน, จีน (22 มกราคม ค.ศ. 1987) ญี่ปุ่น (20 มิถุนายน ค.ศ. 1961) สิงคโปร์ (21 สิงหาคม ค.ศ. 1986) เวียดนาม (12 กันยายน ค.ศ. 1995) และสหรัฐอเมริกา (30 กันยายน ค.ศ. 1970) เป็นภาคี โดยจีน สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกาตั้งข้อสงวนต่างตอบแทนและข้อสงวนเรื่องข้อ

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/

พิพาท ทาง พาณิชย์ (uncitral.un.org อ่าน เมื่อ 19 ตุลาคม 2569), การ บังคับ ตาม คำชี้ขาด ของ อนุญาโตตุลาการ ต่างประเทศ ใน ประเทศไทย เป็นไปตาม พระราชบัญญัติ อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ถึง 45 ซึ่งหน้านี้ยังไม่ได้ยกถ้อยคำ, คำพิพากษา ของศาลไทยไม่มีสนธิสัญญาพหุภาคีรองรับการบังคับในต่างประเทศ ศาลของแต่ละประเทศรับรองตามกฎหมายภายในของตน

19. Late Payment of Commercial Debts (Interest) Act 1998 (c. 20) section 1 (1): “It is an implied term in a contract to which this Act applies that any qualifying debt created by the contract carries simple interest subject to and in accordance with this Part.”, section 5A (1) ให้ผู้ขายมีสิทธิได้รับ “a fixed sum (in addition to the statutory interest on the debt)” เมื่อดอกเบี้ยตามกฎหมายเริ่มเดิน และ (2) กำหนดจำนวนตามขนาดหนี้ “(a) for a debt less than £1000, the sum of £40; (b) for a debt of £1000 or more, but less than £10,000, the sum of £70; (c) for a debt of £10,000 or more, the sum of £100.” ส่วน (2A) ให้เรียกค่าใช้จ่ายในการทวงหนี้ส่วนที่เกินจำนวนคงที่ได้ (มาตรา 5A เพิ่มโดย S.I. 2002/1674 และแก้ไขโดย S.I. 2013/395) (legislation.gov.uk ฉบับ Latest available (Revised) อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569)

20. Directive 2011/7/EU of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 on combating late payment in commercial transactions, OJ L 48, 23.2.2011, p. 1, Article 2 (6) นิยาม ดอกเบี้ย ตามกฎหมาย สำหรับ การ ชำระ ล่าช้า ว่า “interest for late payment at a rate which is equal to the sum of the reference rate and at least eight percentage points”, Article 3 (1) ใน ธุรกรรม ระหว่าง วิสาหกิจ “the creditor is entitled to interest for late payment without the necessity of a reminder” เมื่อเข้าเงื่อนไขที่กำหนด, Article 6 (1) “the creditor is entitled to obtain from the debtor, as a minimum, a fixed sum of EUR 40” (eur-lex.europa.eu อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569)

21. Uniform Commercial Code § 2-709 (1): “When the buyer fails to pay the price as it becomes due the seller may recover, together with any incidental damages under the next section, the price (a) of goods accepted or of conforming goods lost or damaged within a commercially reasonable time after risk of their loss has passed to the buyer; and (b) of goods identified to the contract if the seller is unable after reasonable effort to resell them at a reasonable price or the circumstances reasonably indicate that such effort will be unavailing.” และ (3) ผู้ขายที่ไม่มีสิทธิ เรียก ราคา ตาม มาตรา นี้ “shall nevertheless be awarded damages for non-acceptance under the preceding section” (law.cornell.edu อ่านเมื่อ 19 ตุลาคม 2569)

22. Lucian Arye Bebchuk, “Litigation and Settlement under Imperfect Information” (1984) 15(3) The RAND Journal of Economics 404 doi:10.2307/2555448 (ตรวจบรรณานุกรมกับ Crossref 19 ตุลาคม 2569)

23. George L. Priest และ Benjamin Klein, “The Selection of Disputes for Litigation” (1984) 13(1) The Journal of Legal Studies 1 doi:10.1086/467732 (ตรวจบรรณานุกรมกับ Crossref 19 ตุลาคม 2569)

24. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 11 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่คู่กรณีฝ่ายซึ่งจะเป็น ผู้ต้องเสียในมูลหนี้นั้น” (ฉบับปรับปรุงล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา searchlaw.ocs.go.th อ่านเมื่อ 18 ตุลาคม 2569)

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamtradeinvestlaw.com/services/unpaid-overseas-invoices/